

ЦВЕТКО
ЛАИНОВИЋ
СВЕТ
МАГИЧНЕ
СТВАРНОСТИ

Ретроспектива

8. децембар 2016. – 10. фебруар 2017 • Галерија РТС • Београд, Таковска 10

Председник Управног одбора РТС
Владимир Вулетић

Генерални директор РТС
Драган Бујошевић

Председник Савета РТС
за ликовно стваралаштво
Никола Мирков

Аутор текста, изложбе и поставке
Здравко Вучинић

Руководилац службе Баштина
и културна продукција РТС
Александра Јелисавац

Одговорни уредник Галерије РТС
Петар Ђиновић

Уредник сложених пројеката
Ана-Марија Симоновић

Лектор
Боја Јовчић Талијан

Фотографије
Вукица Микача
Душко Миљанић
Љубиша Тешић
Горан Николашевић
Слободан Сарић

Ликовно-графичко обликовање
Предраг М. Поповић

Извршни продуцент
Славица Стефановић

Штампа
Interprint, Београд

Тираж
500

Београд, 2016.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978-86-6195-111-4

Свeт̄ ма̄ичнe ст̄варноcт̄и

Требало би доста простора да се изнесу макар важнији подаци који се тичу сликарства Цветка Лаиновића. О његовом делу објављени су бројни текстови из пера новинара, књижевника и песника, ликовних критичара, историчара уметности па и самих сликара.

С обзиром на то да је у питању респектна, колико занимљива сликарска појава, он је давао повода за разнолика тумачења. Ипак, Лаиновић је донекле остајао по страни, јер није било лако проникнути у све аспекте његовог делања, у тајновите стваралачке просторе до којих је допирао. Ово је покушај да се његовом сликарству више приближимо и, колико је могуће, боље осветлимо његове распоне.

Опусу Цветка Лаиновића треба приступити од самих почетака његовог деловања. Ако се упутимо њима, онда се може назрети ток будућег делања али и извор каснијих постигнућа. Тада су кренуле да се оцртавају примарне одреднице, које ће се развијати и с временом претварати у сублимиран визуелни исход.

Његово дело, стога, потребује истраживачку пажњу, још више – изискује дијалог и креативно учешће. Јер, треба имати на уму да ишчитавање његовог постигнућа прожима особно, уметнику својствено, промишљање света и света слике.

• • •

Опус Цветка Лаиновића се може поделити на неколико кључних сегмената, који реферишу његово сликарство у целини.

Најпре помињем рана дела у којима је облике наглашавао токовима грубих површина и потеза. Из њих се помаљају главе, понека мртва природа, ваза са цвећем или други, томе слични мотиви.

Бојени ефекти упућују на снажну а згуснуту материјализацију сликаних поља. Она су остварена експресивним набојем, којим провејава искуство енформела. Дати, уистину узорни радови означени су тражењем и извесним лутањем, оличеним намером да овлада ликовним сопством у коме се могла наслутити уметникова индивидуалност.

Лаиновић је мењао контекст слике. Око 1972. је почео да разлама масе и урушава форму. У науку да овлада компактном површином, облике је разграђивао и наново спајао у јединствен визуелни склад. Поједине сегменте је ографивао грубо нанетим, изломљеним линијама, које су постајале носилац идеје, заправо преузимале су функцију израза. Оне су биле неједнаких вредности. Биле су испрекидане, грубе, спонтане, неки пут наизглед неспретне; ипак, све су се више наметале и постајале доминантна појава у односу на остале чиниоце дела.

Слику је, надаље, сводио на два плана. Њих је допуњавао бојажљивим увођењем треће вредности, која се очитовала кроз токове неосетних нашошења бојених компоненти. Замах игре се одвијао следом графизма снажних линија, које затварају облике или активирају утисак једнолично тониране основе.

Лаиновић је тамошњим радовима крчио и, истодобно, отварао пут даљој модификацији изражајних премиса. Дела што су следила показала су га у правом светлу.

Шта се догодило?

Он је, с временом, губио потребу за бојом. Можда због незаинтересованости за њена феноменолошка својства, која су се косила са његовом осетљивошћу, или је у питању нешто друго, тешко је одгонетнути. Тек, она је посве нестала са платна. У том погледу су остала уметникова сведочења о ишчезнућу физиолошке перцепције боје. Тада му се опажај стварности свео на раван црно-белих односа. Да ли је то, за његово сликарство, био сплет срећних околности или не, свеједно је; ипак, остаје уверење да је, зарад коло-

LAINGOVIC

ристичких датости, почео да истиче два аспекта на којима је градио смисао дела, који је, показало се, његовом хтењу савршено одговарао.

Слику је сажимао до основних назнака. Свео ју је на два плана и две одреднице, крајње супротних знаковних ентитета. Први чини кондензовано ткиво, згуснуто и језгровито. Њега је са особитом пажњом градио и надограђивао пигментима исте, углавном беле трансмисије, која се манифестовала кроз константно, готово бескрајно наслојавање.

Лаиновић се сасвим посветио белини платна. И то не обичној, белој супстанци, већ дубини њене перфекције. Дакле, није у питању пуко наношење боје, него процес марљивог, упорног и дуготрајног слагања, из чије скале навире акумулирана енергија, која плави површину и простире се целим пољем. Све је уприличено једномерним нивоима, које прекривају рефлексije светле белине, уздигнуте до симбола.

Ипак, у томе је било непредвидивих, спонтаних, кадшто неосетних, углавном суптилних тонских искорака. Они нису реметили мир слике, њено метафизичко тајанство. Напротив, задобијали су склад префињене осетљивости, што су на појединим местима прекривали нагомилану белу материју. Све је уприличено једнообразној, пигментима засићеној константи, праћеној ефектним просијавањима светла и његовог неосетног, до усијања уздигнутог треперења.

Лаиновић је трагао по задовољавајућој, активној материјалној датости, преко које је могао да учини завршни акорд.

У складу с тим, следећи корак је био усмерен ка парању површине, и то потезом/потезима привидне лакоће. Основу је пресецао наизглед необавезним, виртуозним цртачким интервенцијама. Линијом је затварао или делио поједина поља. Описивао је облике. Датост беле површине насељавао је светом једнодимензионалних, ретко кад тродимензионалних одличја. Описивао их је елементарним подацима, при чему је изостајао сваки сувишни податак који би помутио свет промишљене једноставности и утисак кохерентне целине.

Једномерна основа и сазвучје линеарне схеме избили су у први план. Припало им је доминантно место. Наметнули су се у потпуној сагласности. У том феноменолошком ра-

спону је, међу њима, почела да се одвија свеколика драма сликарске представе. Њихов однос се мењао; међутим, махом се сводио на крајње поједностављен исказ, налик мини-мал арту.

Линија је пружала могућност да се уметник њоме поигра преко белине платна. При томе, трагао је за арабеском и уздизао је до самосталне реалности. Током поступка постајала је истанчана и лака, витка, на махове крхка. Попримала је суптилне импулсе. Чак је и уметников потпис постајао саставни, пуноправни чинилац света слике.

Лаиновић је, неки пут, знао да поремети тишину и мир површине, њену хармонију што се одвијала између линије и белине сликаног поља. На неким местима је, спонтано и одмерено, уносио понеки сегмент тона, чак је понегде било уплива нешто наглашеније дојене супстанце, која је подсећала на мрљу неодређене, али ликовно прикладне и усаглашене, садржајности. Додатни нагласак је успевао да васпостави уверљиво. Наносио га је лако, лепршаво и транспарентно. Нека су поља само овлаш назначена. Међутим, ти су уноси били довољни за складан и смисаон исход дела.

Његова уметност тога, по мом уверењу најбољег, раздобља почива на делатном сазвучју/споју два појма, на феномену белог и црног дискурса. Дакле, све се одвијало на размеђи белине дубоких наслага пигмената, значи – светла, њене вибрантности и чврсте, лако, као у једном даху, шкрто нанете линеарне изведенице. На сликама Цветка Лаиновића све је важно. Оно што се види, што се провиди и оно што се наслућује.

Тешко је одагнати често помињан утисак да су му тадашњи радови, у далекој асоцијацији, структуром и поједностављеном визуелном перфекцијом, наликовали примерима пећинског сликарства.

• • •

У потоњим радовима Лаиновић је, као да је осећао скори крај, уместо белине, уносио тамну позадину. Дакле, светлост је усахла и замењена пригушеном плавом гамом уз извесне примесе смеђег и црвенкастог тона.

И надаље су у игри остала два односа, заправо наметале су се две примарне компоненте. За разлику од ранијих дела, дејство реске линије није текло површином, већ се продијало кроз пигменте и стапало са основом. Тачније, оштрина предмета је секла дојену материју, чији су груби урези доспевали до подлоге, у њу се утапали и откривали њено суштаство.

На тим релацијама се одвијала садржајна и ликовна вибрантност слике, њена стваралачка и значењска целисходност.

Тематски кругови су слични ранијим делима. Мало су се, готово неосетно, променили. Наново су, попут крокија, текле сигурне линије, које су оцртавале појаву поједностављених, необичних портрета, деформисаних актова девојачких тела, потом композиције мајке и детета, главе Христа, Богородице, заљубљеника, онда силуете Острога и Ловћена, понеки анималистички мотив, који је употпуњавао уметникову тематску знатижељу. У тим распонима су се окончавала његова стваралачка искушења.

• • •

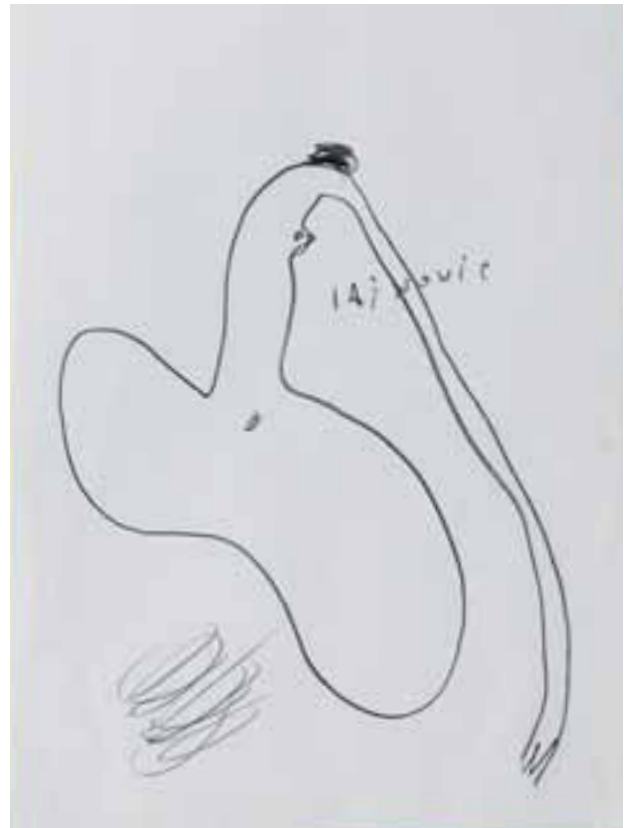
Остаје уверење да се Лаиновић изражавао оскудним средствима, и то у опсегу наглашене индивидуалности, која је пркосила могућим, конвенционалним схватањима. У тим оквирима је остварио самосвојно, референтно, на махове загонетно, у сваком погледу респектно дело, које га смешта у ретке појаве у токовима новије српске уметности. У следу живо присутног сликарског трајања, он одаје пример истрајног стваралачког сагласја, коме је тешко наћи паралеле.

Овом пригодом је сабран избор разноликих радова који Цветка Лаиновића на овај начин први пут показују суду јавности; штавише, уверен сам да у потпуности осветљавају његово иманентно стваралачко умеће.

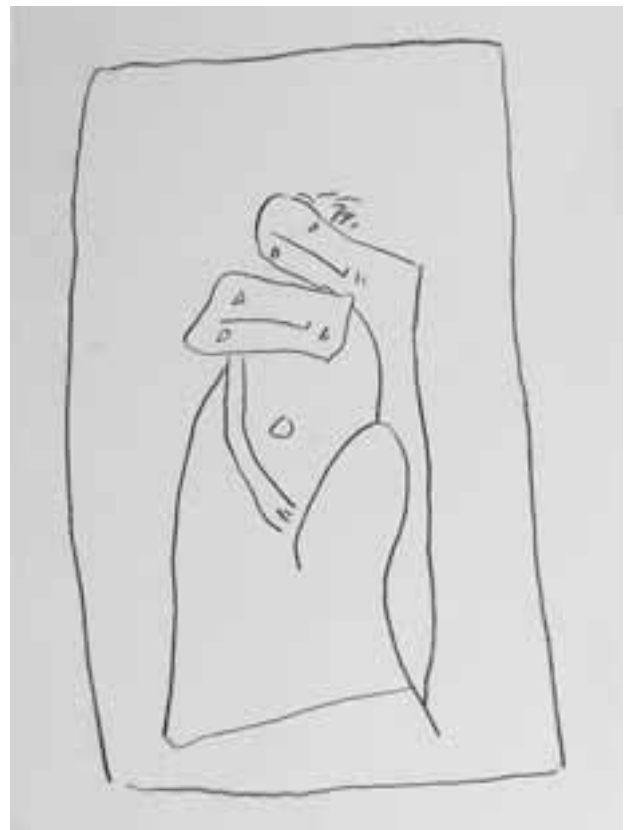

IA INOV

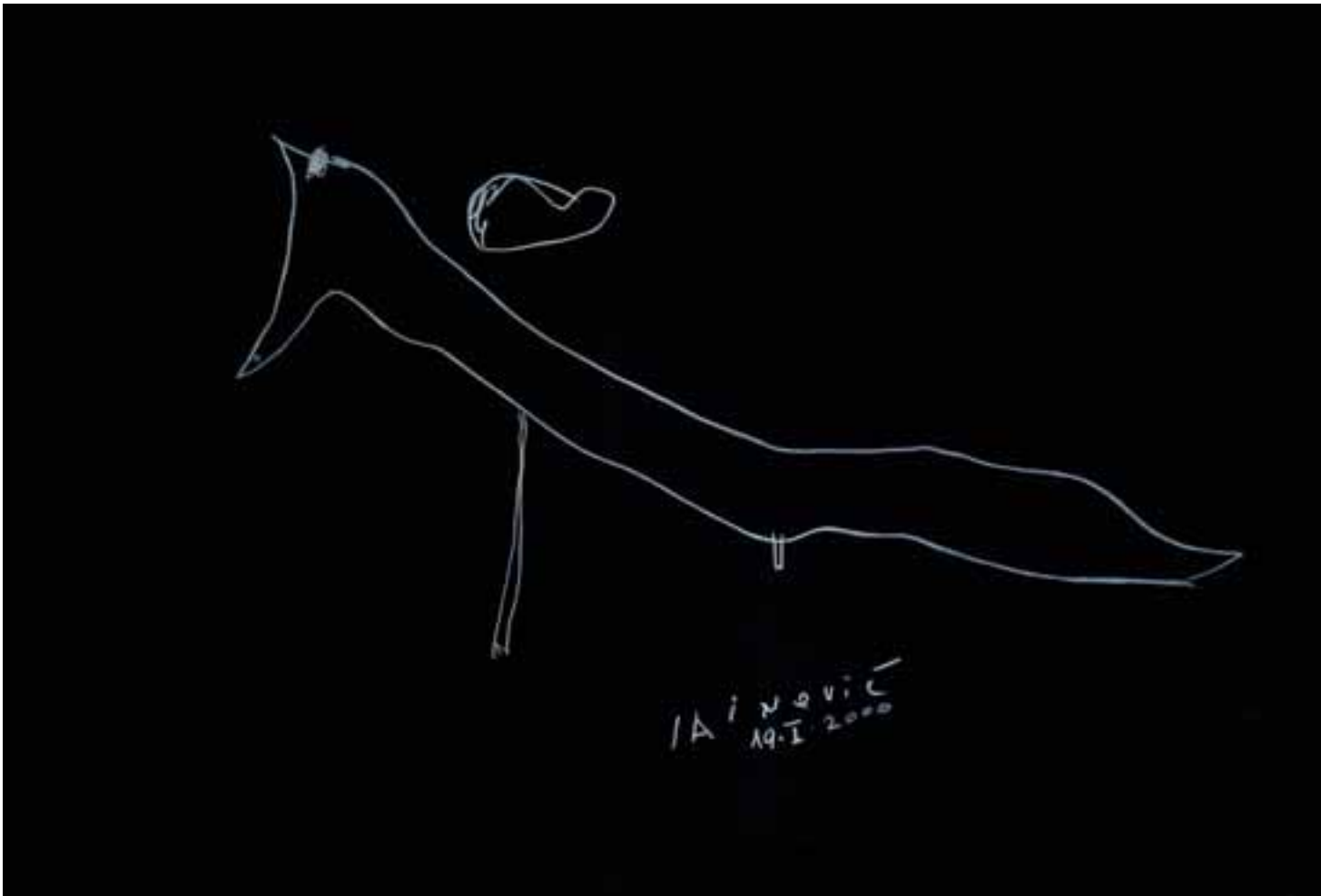

Бијела доја је најкраћи њуџ
између џеде и мене.

Црџе лица сџварају дојађаје.

Љубав: у додиру двије особе
једна увијек џредсџавља сан.

Све зависи од доје Хрисџових очију.

Дух не џрихваџа никакав
друџџвени џоредак.

Наше фреске су доказ да су
свеџиџељи сџворили сами себе.

На сликама линија џониџџи све ријечи.

Из књига Цветка Лаиновиђа
Сџид од ријечи и Осџаџак мисли

Аушойорѿреѿ

Цветко Лаиновић је рођен 6. априла 1931. године у Подгорици, где је завршио основну и средњу школу. Сликаство је студирао у Љубљани и Загребу. Дипломирао је на Академији ликовних умјетности у Загребу 1954. године. На Педагошкој академији у Никшићу дипломирао је математику 1967. Био је члан УЛУЦГ-а од 1956. и УЛУС-а од 1970. Публика и критика широм света радо су га прихватале. О његовом стваралаштву исписане су хиљаде страна из пера надахнутих аутора. Био је и остао инспирација многим писцима, сликарима и ликовним критичарима. Имао је више од седамдесет самосталних и неколико стотина колективних изложби

у земљи и свету. Самостално је излагао у Подгорици, Београду, Цетињу, Загребу, Новом Саду, Паризу, Риму, Њујорку, Бриселу, Каиру, Вашингтону, Чикагу, Стокхолму, Фиренци, Палерму, Москви... Учествовао је 2001, 2002. и 2004. по позиву на Јесењем париском салону. Преминуо је у Београду 24. априла 2006. у 75. години. Радови му се налазе у многим галеријама, музејима и приватним колекцијама широм света.

Добитник је бројних награда:

Награда АЛУ Загреб, 1954.

Награда поводом Дана ослобођења Цетиња, 1965.

Награда поводом Дана ослобођења Титограда, 1969.

Награда „13. јули“ за ликовну умјетност, 1977.

Награда Црне Горе за сликарство, 1997.

Југословенска награда „Божа Илић“, 2000.

Прва награда на Међународном бијеналу акта, Петровац, 2004...

Објавио је и 11 књига:

Боје у ноћи, Никшић, 1987.

Сѿвари, Херцег Нови, 1991.

Боја душе, Ваљево, 1993.

Ma folie tanquiee – Моје ѿромашено лудило, Београд, 1994.

Осѿаѿак мисли, Београд, 1995.

Мисао слике, Београд, 1996.

Свијеѿле сјенке, Београд, 1999.

Прије молиѿве, Вршац, 1999.

Сѿиод од ријечи, Рашка, 2000.

Honte des mots, L'Age d'Homme, Paris, 2000.

Бијело небо, Београд, 2001.

Постхумно му је објављена књига *2 = 1*, Београд, 2011.

Списак радова

- 1.**
Ауџојорџреј, 1991.
Уље на платну, 111×82 цм
Сигн. г. десно, лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 2.**
Бојородица, 1996.
Уље на платну, 182×122 цм
Сигн. г. лево, лат. Лаино-вић
Прив. вл.
- 3.**
Трудница, 2004.
Уље на платну, 107×120 см
Сигн. д. лево, лат. Лаинов
Прив. вл.
- 4.**
Вук, 1995.
Уље на лесониту, 86×55 цм
Сигн. д. лево, лат. Лаин
Прив. вл.
- 5.**
Хрисџ са џлавим очима, 1994.
Уље на лесониту, 94×61 цм
Сигн. д. десно, лат. Лаино-вић
Прив. вл.
- 6.**
Дијана, 2006.
Уље на платну, 108×58 цм
Сигн. с. десно, лат. Лаиновић
Вл. породица Анастасијевић
- 7.**
Велика џџица, 2000.
Уље на лесониту, 88×67 цм
Сигн. д. лево, лат. Лаи
Прив. вл.
- 8.**
Муџки акџ, 2004/05.
Уље на платну, 92×61 цм
Несигн.
Прив. вл.
- 9.**
Глава, 2005.
Уље на платну, 135×71 цм
Сигн. г. сред., лат. Лаинов
Прив. вл.
- 10.**
Мој сан, 1994.
Уље на лесониту, 61×90 цм
Сигн. г. десно, лат. Лаи
Вл. породица Анастасијевић
- 11.**
Сахаџ кула, 1989.
Уље на платну, 71×50 цм
Сигн. д. десно, лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 12.**
Свеџа џородица, 2000.
Уље на лесониту, 84×54 цм
Несигн.
Прив. вл.
- 13.**
Блајовијесџи, 1993.
Уље на лесониту, 90×61 цм
Сигн. г. лево, лат. Лаини
Прив. вл.
- 14.**
Бојородица I, 2004.
Уље на платну, 131×101 цм
Сигн. г. десно, лат. Лаино
Прив. вл.
- 15.**
Акџ са ореолом, 2001.
Уље на платну, 84×59 цм
Сигн. г. десно, лат. Лаинооо
Прив. вл.
- 16.**
Руска икона, 2002.
Уље на лесониту, 81×56 цм
Несигн.
Прив. вл.
- 17.**
Магона, 1988.
Уље на платну, 89×54 цм
Сигн. д. десно, лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 18.**
Акџ III (леђа), 1998.
Уље на лесониту, 95×62 цм
Сигн. д. сред., лат. Лаини
Прив. вл.
- 19.**
Лебдење
Уље на платну, 62×94 цм
Сигн. г. лево и д. десно,
лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 20.**
Accouplement (Зајрљај), 1993.
Уље на платну, 88×61 цм
Несигн.
Прив. вл.
- 21.**
Балерине, 1988.
Уље на платну, 60×40 цм
Сигн. д. сред., лат. Лаин-овић
Прив. вл.
- 22.**
Мрџва џрирода (сџолица),
1988.
Уље на платну, 71×51 цм
Сигн. д. лево, лат. Лаин-овић
Прив. вл.
- 23.**
Мрџва џрирода (свијећа),
1987.
Уље на платну, 98×62 цм
Сигн. д. сред., лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 24.**
Порџре
Уље на лесониту, 88×61 цм
Сигн. г. десно, фир. Лаи
Прив. вл.
- 25.**
Сџарозавјеџна, око 1972.
Уље на лесониту, 62×92 цм
Сигн. г. сред., лат. Лаин-ов-ић
Прив. вл.
- 26.**
Просјак, 1972.
Уље на лесониту, 63×46 цм
Сигн. д. десно, лат. Лаи-новић
Прив. вл.
- 27.**
Ијра
Уље на лесониту, 91×61 цм
Сигн. д. сред., лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 28.**
Бојородица, 1970.
Уље на лесониту, 91×61 цм
Сигн. д. десно, лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 29.**
Гејџа, 1986.
Уље на платну, 67×44 цм
Сигн. г. д., лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 30.**
Васкрсење, 1988.
Уље на платну, 130×73 цм
Несигн.
Прив. вл.
- 31.**
Oiseau, 1986.
Уље на платну, 71×51 цм
Сигн. г. десно, лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 32.**
Магона, 1965.
Уље на лесониту, 78×63 цм
Сигн. д. лево, фир. Лаиновић
Прив. вл.
- 33.**
Брак, 1972.
Уље на лесониту, 92×61 цм
Сигн. с., лат. Лаино-вић
Вл. породице Леверда
- 34.**
Мислилац, 1981.
Уље на лесониту, 31×24 цм
Сигн. д. десно, лат. Лаиновић
Вл. породице Леверда
- 35.**
Mon Tableau, 1983.
Уље на платну, 61×41 цм
Сигн. д. лево, лат. Лаиновић
Вл. Мирјана Вучковић

- 36.**
Crucifis – Razajeti, 1994.
Уље на платну, 68,5x49,5 cm
Сигн. д. десно, лат. Лаин
Колекција Милољуба и
Ивана Перића
- 37.**
Порирей гјевојчице, 1956.
Акварел, 27x18 cm
Вл. Музеји и галерије
Подгорице
- 38.**
Ауџојорирей, са студија у
Загребу, недатирано
Уље на лесониту, 38x32 cm
на позадини слике су још
два аутопортрета
недовршена
Несигн.
Прив. вл.
- 39.**
Зђеј, 1961.
Уље на платну, 80x99 cm
Сигн. д. лево, фир. Лаиновић
Вл. Музеји и галерије
Подгорице
- 40.**
Ауџојорирей, 1961/63.
Уље на картону, 83x61 cm
Сигн. д. десно, фир.
Лаиновић
Вл. Музеји и галерије
Подгорице
- 41.**
Порией Ч. П.
Уље на платну, 72,5x49 cm
Сигн. г. десно, фир.
Лаиновић
Вл. Музеји и галерије
Подгорице
- 42.**
Гледалац, 1966.
Уље на лесониту, 78,5x61 cm
Сигн. д. лево, лат. Лаиновић
Вл. Музеји и галерије
Подгорице
- 43.**
Пицие, 1984.
Уље на платну, 65x43,5 cm
Сигн. с. с., лат. Лаино
Вл. Мирјана Вучковић
- 44.**
Ловћен, 1992.
Уље на платну, 100x70 cm
Сигн. д. лево, лат. Лаиновић
Вл. Тиодор Росић
- 45.**
„Тикина слика“, 1999.
Уље на лесониту, 90,5x61 cm
Сигн. с. десно, лат. Лаиновић
Вл. Тиодор Росић
- 46.**
Свети Марко, 1993.
Уље на платну, 126x70 cm
Сигн. г. десно, лат. Лаин-овић.
Вл. компаније „Мона“
- 47.**
Црни акџ, 2003.
Лак-уље на картону, 62x43 cm
Сигн. г. лево, лат. Лаин-овић
Прив. вл.
- 48.**
Пијетта, 2003.
Уље на лесониту, 69x45 cm
Несигн.
Прив. вл.
- 49.**
Плес, 2005.
Лак-уље на картону, 58x32 cm
Сигн. с. лево, лат. Лаино-вић
Прив. вл.
- 50.**
Глава Христџа (црвена), 2006.
Лак-уље на папиру, 59x40 cm
Несигн.
Прив. вл.
- 51.**
Плава Бојородица, 2005.
Лак-уље на папиру
каширано, 62x42 cm
Несигн.
Прив. вл.
- 52.**
Плава Бојородица II, 2004.
Лак-уље на папиру,
каширано, 48x33,5 cm
Сигн. д. лево, лат. Лаино-вић
Вл. Снежана Ранковић
- 53.**
Дјевојка са делфином, 2006.
Каширано, 64x45,8 cm
Сигн. д. лево, лат. Лаин-овић
Прив. вл.
- 54.**
Пејаз, 2000.
Бијела оловка на црном
папиру, каширано, 33x49 cm
Сигн. д. сред.
Вл. Снежана Ранковић
- 55.**
Удавача, 2006.
Уље на папиру – каширано,
47x31 cm
Сигн. г. десно, лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 56.**
Плави акџ, 2004
Уље на папиру, 49x39 cm
Сигн. г. десно, лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 57.**
Бијела иџица, 2005
Лак-уље на папиру
каширано, 45x68 cm
Сигн. д. десно, лат. Лаиновић
Прив. вл.
- 58.**
Мајка, 2005.
Уље на папиру каширано,
67x47 cm
Сигн. г. лево, лат. Лаин-вић
Прив. вл.
- 59.**
Мој Христџ, 2006.
Лак-уље на папиру
каширано, 47x33 cm
Несигн.
Прив. вл.
- 60.**
Сесире II, 2005.
Лак-уље на картону,
каширано, 62x43 cm
Сигн. д. десно, лат. Лаиновић
Вл. компанија „Мона“

ЦРТЕЖИ – ОЛОВКА
НА ПАПИРУ
(Прив. вл. Б. Лаиновић)

- I. 30 цртежа, оловка на
папиру, 30x21 cm
- II. Два аутопортрета
новијег датума:
1. 2000, Ставрос, цртеж
оловком, 30x21 cm
2. 1998, цртеж оловком
30x21 cm
- III *Љвљин јорирей*, 1997,
Бар, цртеж оловком,
30x21 cm